УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

26.10.2020.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ „Дискурсни маркери са предлошким компонентама *de* и *en* у француском језику и њихови српски еквиваленти: дијахронијски и синхронијски аспекти" КАНДИДАТА мср Анђеле Васиљевић И МЕНТОРА доц. др Татјане Самарџије-Грек

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

- **Датум и орган који је именовао Комисију**

Одлуком бр. 2380/1 од 14.09.2020. Наставно-научног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду образована је Комисија за одобрење теме за израду докторске дисертације докторанда **мастера Анђеле Васиљевић** под називом **„Дискурсни маркери са предлошким компонентама *de* и *en* у француском језику и њихови српски еквиваленти: дијахронијски и синхронијски аспекти"**

- Састав Комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назива факултета, установе у којој је члан Комисије запослен:

1. др Веран Станојевић, редовни професор, Романистика, 21.01.2020, Филолошки факултет Универзитета у Београду (председник Комисије);

2. др Милош Ковачевић, редовни професор, Савремени српски језик, 01.03.1995, Филолошки факултет Универзитета у Београду;

3. др Анђелка Пејовић, редовни професор, Хиспанистика, 07.12.2016, Филолошки факултет у Београду.

4. др Наташа Поповић, доцент, Романистика, 1.10.2018, Филозофски факултет у Новом Саду.

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Кандидаткиња у пријави наводи следеће биографске податке: Анђела (Драган) Васиљевић рођена је у Ужицу 08. септембра 1993. Основне академске студије завршила је на Катедри за романистику Филолошког факултета Универзитета у Београду септембра 2016. године са просечном оценом 9,92 (смер: Језик, књижевност, култура; модул: француски језик), а потом и септембра 2017. мастер академске студије са просечном оценом 10,00 (Смер: Језик, књижевност, култура), одбранивши мастер рад под насловом *Les connecteurs transphrastiques*. Школске 2017/2018. уписује докторске академске студије на Филолошком факултету, смер: Језик, књижевност, култура (модул: Језик). Од 2018. године ангажована је као стипендиста Министарства просвете, науке и технолошког развоја РС, најпре на пројекту „Динамика структура савременог српског језика" (до краја пројектног циклуса), а потом од јануара 2020. укључена у научноистраживачки рад Филолошког

факултета у Београду у својству стипендисте докторанда МПНТР. Учестовала је са саопштењима на неколико националних и међународних научних скупова, и објавила више радова.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

ЧЛАНЦИ:

1. Васиљевић, Анђела (2019), „О метафори у географској терминологији (на основу примера из француског и српског језика)", У: М. Ковачевић, Ј. Петковић (ур.), *Савремена проучавања језика и књижевности: зборник радова са X научног скупа младих филолога Србије*, књ. 1, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 141–151.
2. Васиљевић, Анђела (2019), „Интердисциплинарни садржаји у настави француског као страног језика: између теорије и праксе", У: С. Маринковић (ур.), *Наука, настава, учење: проблеми и перспективе*, Ужице: Педагошки факултет, 411–424.
3. Васиљевић, Анђела (2019), „Прототипни француски парафрастични конектор *c'est-à-dire* и његови српски еквиваленти", *Липар: часопис за књижевност, језик, уметност и културу*, 69, 163–178.
4. Васиљевић, Анђела (2020), „Преформулативни конектори резимирања (сажимања) у француском и српском језику", *Филолог*, 21, 178–199.
5. Васиљевић, Анђела (2020), „Аргументативни француски маркер *certes* и његови еквиваленти у српском језику", У: С. Гудурић (ур.), *Језици и културе у времену и простору* IX, Нови Сад: Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду [рад прихваћен за објављивање].
6. Васиљевић, Анђела (2020), „Семантичка анализа лексеме *foyer* у француском језику и њени српски еквиваленти", *Philologia Mediana*, 12 [рад прихваћен за објављивање].

ПРИКАЗИ:

1. Васиљевић, Анђела (2019), „Велики допринос српској и франкороманистичкој традуктологији", *Анали Филолошког факултета*, 31/1, 425–430.
2. Васиљевић, Анђела (2020), „О времену и аспекту у француском и српском језику", *Српски језик: студије српске и словенске*, 25, 719–726.
3. Васиљевић, Анђела (2020), „Интердисциплинарна парадигма и француске студије данас", *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, 63/1, 202–213.

IV ОЦЕНА КАНДИДАТКИЊИНЕ ПОДОБНОСТИ ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата, Комисија сматра да кандидат мастер Анђела Васиљевић **испуњава све услове за израду докторске дисертације.**

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

За ментора је предложена **др Татјана Самарџија-Грек, доцент** Филолошког факултета у Београду, Катедра за романистику (ужа научна област: Романистика, предмет: Француски језик; датум избора у звање: 19.03.2019. године).

Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација.

1. MLADENOVIĆ, Brigitte, Tatjana SAMARDŽIJA (2019), *Le Bon mot: prevođenje tekstova sa srpskog na francuski sa gramatičkim objašnjenjima*, Beograd: Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu.
2. SAMARDŽIJA, Tatjana (2018), „Le rôle du contexte de spécialité dans le figement des participes présents *concernant, considérant* et autres", In: A. Pamies, I. A. Balsas, A. Magdalena (eds.), *Lenguaje figurado y comptencia interlinguística (I): Aspectos teóricos*, Granada: Comares, 115–129.
3. SAMARDŽIJA, Tatjana (2018), „Les adjectifs déverbaux contexte-dépendants en français de spécialité", *Наслеђе*, 40, 225–240.
4. SAMARDŽIJA-GREK, Tatjana (2014), „La phrase participiale entre littérature et peinture", *Филолошки преглед*, XLI/2, 47–64.
5. SAMARDŽIJA-GREK, Tatjana (2012), „Particip prezenta u *Ispovestima* Žan-Žaka Rusoa", *Примењена лингвистика*, 13, 153–166.
6. SAMARDŽIJA-GREK, Tatjana (2006), „Séquence relative narrative et coordination", *Verbum*, XXVIII/4, 403–420.

Комисија сматра да др Татјана Самарџија-Грек, доцент, испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област Француски језик.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

ОЦЕНА**:**

1. формулације назива тезе (наслова)

Комисија закључује да је радни назив тезе „Дискурсни маркери са предлошким компонентама *de* и *en* у француском језику и њихови српски еквиваленти: дијахронијски и синхронијски аспекти" прикладан и да одлично репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. предмета (проблема) истраживања

Опис теме:

Предмет научног истраживања у овој тези јесте упоредна анализа француских дискурсних маркера у чијем се саставу налазе предлошке компоненте *de* и *en*, као и одговарајућих еквивалената у српском језику. Истраживању се приступа из угла лингвистике текста, прагматике, семантике, дијахронијске лингвистике и других лингвистичких (интер)дисциплина. На овај начин се може пружити целовит опис датих језичких јединица на равни облика и значења, с посебним освртом на њихове функционалне вредности у дискурсу.

Приликом анализе појединачних маркера кандидаткиња комбинује дијахронијски и синхронијски приступ. С једне стране, преглед еволуције облика и значења фразеологизираних маркера омогућују лакше разумевање њихових особености, посебно имајући у виду да савремено глобално значење маркера може бити другачије од збира значења појединачних елемената. Након увида у еволутивне процесе на морфолошком и семантичком плану, с друге стране, на синхронијском плану, врши се квалитативна и квантитативна анализа упарених примера ексцерпираних из текстова новијег датума (XX–XXI век), и то првенствено текстова који припадају књижевноуметничком, научном и публицистичком функционалном стилу.

Увидом у савремене студије посвећене дискурсним маркерима у оквиру различитих лингвистичких средина (пре свега франкофоној, англофоној и сербокроатистичкој), уочава се да не постоји усаглашен став око њихових подела, а посебан проблем представљају класификације према значењским критеријумима, будући да исти маркер може ући у састав двеју или више група, у зависности од комуникативне ситуације у којој се користи. Узимајући у обзир поменуте проблеме и разуђеност досадашњих истраживања, у централном делу рада спроводи се анализа сложених француских дискурсних маркера са предлошким компонентама *de* односно *en*, те испитује њихова улога на плану формалне и логичке хијерархизације текстова различитих функционалних стилова.

Реч је о простим, продуктивним предлозима, наслеђеним директно из латинског, који у готово истим облицима постоје и у другим романским језицима. Граматике описују ове предлоге као „празне, безбојне“, нестабилног значења, што омогућава њихову употребу како у конкретним физичким контекстима, тако и у апстрактним (RIEGEL et al. 1994: 372–373; VIGIER 2013: 4). Због специфичних семантичко-прагматичких структура, ове јединице ушле су у састав великог броја сложених дискурсних маркера насталих путем сукцесивних процеса лексикализације, граматикализације и прагматикализације, чему ће у овом раду бити посвећена посебна пажња.

Имајући у виду ову специфичност, у раду ће бити пружене детаљне реконструкције значења, с освртом и на семантизме других елемената анализираних маркера (као што су именице *fait*, *réalité*, *lieu*, *fin*, *somme*, *terme*, *façon*, *manière*, прилози *ailleurs*, *outre*, *plus* и сл.). Након прегледа развоја семантичког континуума дискурсних маркера с компонентама *de*/*en*, у раду се врши њихова контрастивна анализа у поређењу са српским еквивалентима. Сходно томе, главни циљ јесте идентификација и инвентаризација различитих преводних решења у српском, те уочавање међусобних кореспонденција и евентуалних одступања у структурама, које нарочито долазе до изражаја на традуктолошком плану. Додатно, важан сегмент научног истраживања биће испитивање прототипских позиција анализираних маркера у оба језика, те степена мобилности у оквиру реченице којој припадају.

Комисија закључује да се предложени предмет истраживања својом сложеношћу, актуелношћу и значајем уклапа у области дисертације.

1. Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидаткиња је приложила обимну библиографију (194 библиографске јединице). Овде наводимо најзначајније јединице за предложено истраживање:

КЊИГЕ, ЗБОРНИЦИ И НЕОБЈАВЉЕНЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. ADAM, Jean-Michel (2008), *La linguistique textuelle : introduction à l'analyse textuelle des discours*, Paris : Armand Colin.
2. AUSTIN, John Langshaw (1962), *How to Do Things with Words*, Oxford: Oxford University Press.
3. BADURINA, Lada (2008), *Između redaka: studije o tekstu i diskursu*, Zagreb – Rijeka: Hrvatska sveučilišna naklada – Izdavački centar Rijeka.
4. BAJIĆ, Dragana (2016), *Marcadores discursivos de reformulación en el español y serbio actuales* (neobjavljena doktorska disertacija), Beograd: Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu.
5. DE BEAUGRANDE, Robert-Alain i Wolfgang Ulrich DRESSLER (2010), *Uvod u lingvistiku teksta* (prevela Nikolina Palašić), Zagreb: Disput.
6. DUCROT, Oswald (1980), *Les mots du discours*, Paris : Minuit.
7. FAGARD, Benjamin (2010), *Espace et grammaticalisation : l'évolution sémantique des prépositions dans les langues romanes*, Sarrebruck : Éditions universitaires européennes.
8. FIRBAS, Jan (1992), *Functional sentence perspective in written and spoken communication*, Cambridge: Cambridge University Press.
9. HEINE, Bernd and Tania KUTEVA (2002), *World lexicon of grammaticalization*, Cambridge: Cambridge University Press.
10. LEHMANN, Christian (2002), *Thoughts on grammaticalization* (second, revised edition), Erfurt: Seminar für Sprachwissenschaft der Universität Erfurt.
11. MIŠKOVIĆ-LUKOVIĆ, Mirjana (2006), *Semantika i pragmatika iskaza: markeri diskursa u engleskom jeziku*, Beograd: Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu.
12. MLADENOVIĆ, Brigitte i Tatjana SAMARDŽIJA (2019), *Le Bon mot: prevođenje tekstova sa srpskog na francuski sa gramatičkim objašnjenjima*, Beograd: Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu.
13. MOESCHLER, Jacques et Anne REBOUL, Jean-Marc LUSCHER, Jacques JAYEZ (1994), *Langage et pertinence : référence temporelle, anaphore, connecteurs et métaphore*, Nancy : Presses Universitaires de Nancy.
14. PIPER, Predrag (2001), *Jezik i prostor* (drugo dopunjeno izdanje), Beograd: Čigoja štampa.
15. RIEGEL, Martin et Jean-Christophe PELLAT, René RIOUL (1994), *Grammaire méthodique du français*, Paris : PUF.
16. SEARLE, John Rogers (1969), *Speech Acts*, Cambridge: Cambridge University Press.
17. SPERBER, Dan et Deirdre WILSON (1989), *La Pertinence. Communication et cognition* (traduit de l'anglais par Abel Gerschenfeld et Dan Sperber), Paris : Les Éditions de Minuit.
18. ŠARIĆ, Ljiljana (2014), *Prostor u jeziku i metafora. Kognitivnolingvističke studije o prefiksima i prijedlozima*, Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.
19. VELČIĆ, Mirna (1987), *Uvod u lingvistiku teksta*, Zagreb: Školska knjiga.
20. VIGIER, Denis (2004), *Les groupes prépositionnels en* « en N » : *de la phrase au discours* : thèse de doctorat, Paris : Université Paris III.
21. ЈОВАНОВИЋ, Јелена (2013), *Лингвистички и стилистички аспекти проучавања реченице*, Београд: Јасен.
22. КОВАЧЕВИЋ, Милош (1998), *Синтакса сложене реченице у српском језику*, Београд: Друштво „Рашка школа".
23. МИШКОВИЋ-ЛУКОВИЋ, Мирјана (2015), *Прагматика*, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу.
24. ПОЛОВИНА, Весна (2019), *Сигнали дискурса*, Београд: Филолошки факултет
25. ЧУТУРА, Илијана (2020), *Међуоднос прилога и прилошких израза у савременом српском језику*, Јагодина: Факултет педагошких наука.

ЧЛАНЦИ

1. ADAM, Jean-Michel et Françoise REVAZ (1989), „Aspects de la structuration du texte descriptif : les marqueurs d'énumération et de reformulation", *Langue française,* 81, 59–98.
2. BERTIN, Annie (2002), „L'émergence du connecteur *en effet* en moyen français", *Linx : Revue de linguistes de l'université Paris X Nanterre*, 46, 37–50.
3. BIDAUD, Samuel (2010), „Le problème du signifié des prépositions « à » et « de » en français et dans quelques langues romanes", *Cédille : revista de estudios franceses*, 6, 29–41.
4. BRAS, Myriam et Catherine SCHNEDECKER (2013), „*Dans un (premier + second + n^{ième}) temps* vs *en (premier + second + n^{ième}) lieu* : qu'est-ce qui fait la différence ? ", *Langue Française*, 179, 89–108.
5. D'HONDT, Ulrique (2014), „*Au fait, de fait* et *en fait* : analyse de trois parcours de grammaticalisation", *Revue romane*, 49/2, 235–263.
6. DANLOS, Laurence (2012), „Formalisation des conditions d'emploi des connecteurs *en réalité* et *(et) en effet*", In : F. Neveu, V. Muni Toke, P. Blumenthal, T. Klingler, P. Ligas, S. Prévost, S. Teston-Bonnard (éds.), *3e Congrès Mondial de Linguistique Française*, Lyon : EDP Sciences, 493–508
7. FRASER, Bruce (1999), „What are discourse markers?", *Journal of Pragmatics*, 31, 931–952.
8. FRASER, Bruce (2006), „Towards a theory of discourse markers", In: K. Fischer (ed.), *Approaches to Discourse Particles*, Amsterdam: Elsevier, 189–204.
9. GRICE, Herbert Paul (1975), „Logic and conversation", In: P. Cole and J. L. Morgan (eds.), *Syntax and Semantics 3,* Cambridge, MA: Harvard University Press, 41–58.
10. LAMIROY, Béatrice and Walter DE MULDER (2011), „Degrees of grammaticalization across languages", In: B. Heine, H. Narrog (eds.), *Handbook of Grammaticalization*, Oxford: Oxford University Press, 302–318.
11. LAMIROY, Béatrice et Gudrun VANDERBAUWHEDE (2016), „Les marqueurs de discours *en effet, en fait, de fait, en réalité* et leurs équivalents en néerlandais : indices de grammaticalisation", In : L. Sarda, D. Vigier, B. Combettes (éds.), *Connexion et indexation. Ces liens qui lient le texte,* Lyon : ENS Editions, 195–209.
12. NIGOEVIĆ, Magdalena (2011), „Neka načela određivanja diskursnih oznaka", *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 37/1, 121–145.
13. SAMARDŽIJA-GREK, Tatjana (2012), „Particip prezenta u *Ispovestima* Žan-Žaka Rusoa", *Примењена лингвистика*, 13, 153–166.
14. SAMARDŽIJA, Tatjana (2018), „Le rôle du contexte de spécialité dans le figement des participes présents *concernant, considérant* et autres", In: A. Pamies, I. A. Balsas, A. Magdalena (eds.), *Lenguaje figurado y comptencia interlinguística (I): Aspectos teóricos*, Granada: Comares, 115–129.
15. VIGIER, Denis (2003), „Les syntagmes prépositionnels en « en N » détachés en tête de phrase référant à un domaine d'activité", *Linguisticae Investigationes*, XXVI (1), 97–122.
16. VIGIER, Denis (2013), „Sémantique de la préposition *en* : quelques repères", *Langue française*, 178, 3–19.
17. VIGIER, Denis (2015), „Les prépositions *en, dans* et *dedans* au XVIe siècle. Approche statistique et combinatoire", *Le français moderne*, 2, 230–247.
18. WANDEL, Denis (2017), „Portée propositionnelle et portée énonciative des adverbiaux cadratifs abstraits *en fait* et *en réalité*", *Varia* (en ligne), 21, 1–29.
19. БЛАГОЈЕВИЋ, Савка и Маја ВУКИЋ (2012), „Текстуални конектори за изражавање логичких односа у српском и енглеском академском дискурсу". У: М. Ковачевић

(ур.), *Структурне карактеристике српског језика*, књ. 1, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 477–478.
20. Мишковић-Луковић, Мирјана (2015), „Критеријуми класификације дискурсних феномена: когнитивно-прагматички приступ", *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, књ. 58, св. 1, 51–58.
21. Пипер, Предраг (1991), „Хронотоп текста као функционално-семантичка категорија српскохрватског језика", *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 20/2, 23–31.
22. Поповић, Наташа (2015), „О француским предлозима *de* и *par* у конструкцијама са каузалним значењем и њиховим еквивалентима у српском језику", У. С. Гудурић, М. Стефановић (ур.), *Језици и културе у времену и простору* IV/1, Нови Сад: Филозофски факултет, 379–389.
23. Ристић, Стана (2004), „Партикуле као јединице семантичке кохезије", *Српски језик: студије српске и словенске*, IX/1–2, 505–514.

Електронски корпусни извори

1. Вишејезични корпус ParCoLab: <https://parcolab.univ-tlse2.fr/>.
2. Корпус Савременог српског језика SrpKor2013: <https://korpus.matf.bg.ac.rs/>.
3. Корпус француског језика Frantext: <https://frantext.fr>.
4. Француско-српски корпус FranSrpKor2012: <https://korpus.matf.bg.ac.rs/>.

Циљеви и задаци истраживања

Основни циљ био би да се путем контрастивне анализе упарених примера ексцерпираних из електронских корпуса и примарних извора (за недоступна дела у оквиру паралелних електронских корпуса) пружи темељан увид у морфосинтаксичке, семантичке и прагматичке особености француских дискурсних маркера с предлошким компонентама *de/en* и направи инвентар одговарајућих српских еквивалената, с освртом на њихове обличке, значењске и употребне одлике. Како би се постављени циљ остварио, биће потребно извршити следеће задатке:

- сместити истраживања дискурсних маркера у шире теоријске (прагма)лингвистичке токове који су обележили последње деценије XX и прве деценије XXI века;
- дефинисати појам *дискурсног маркера* као једне од функционалних категорија којом се успостављају кохезија и кохеренција појединачних сегмената текста/дискурса;
- представити опште семантичке и синтаксичке одлике предлога *de* и *en*, с нагласком на међусобним сличностима и разликама; утврдити одговарајуће еквиваленте ових предлога у српском језику;
- идентификовати дискурсне маркере у чијем се саставу поменути предлози налазе;
- ексцерпирати примере њихове употребе у француском и српском језику;
- пружити детаљан преглед развоја семантичког континуума анализираних јединица, укључујући и еволуцију облика, у циљу бољег разумевања различитих (под)значења на синхронијском плану;
- извршити квантитативну и квалитативну анализу упарених примера;
- испитати нивое достигнуте граматикализације и прагматикализације сваког од предложених маркера;
- направити проширени инвентар преводних могућности у српском језику, и то за свако од специфичних подзначења;

- утврдити сличности и разлике које ове јединице испољавају на морфосинтаксичком, семантичком, прагматичком, синтаксичком и стилистичком плану;
- размотрити отворена питања и поставити основе за даље описе дискурсних маркера у француском односно српском језику.

Хипотезе

Основне хипотезе овог истраживања су следеће:

- Дискурсни маркери представљају једно од значајнијих језичких средстава којима се постижу кохезија и кохеренција, као главна, конститутивна начела текста (DE BEAUGRANDE, DRESSLER 2010);
- Одликује их интонациона, синтаксичка и, у извесној мери, семантичка независност од осталих чланова пропозиције којој припадају, те се сматрају факултативним, аутономним реченичним члановима (FRASER 1999);
- Реч је о језичким јединицама које имају основно (темељно) значење, као и низ конкретних семантичких реализација које се најјасније очитују на функционално-прагматичкој равни (FRASER 2006);
- Ове речи и изрази носиоци су инструкција које омогућују лакше разумевање логичког међуодноса исказа које повезују. Сходно томе, процедуралног су карактера (MOESCHLER et al. 1994);
- Семантичке особености предлога *de* и *en* могу имати значајан утицај на развој специфичних нијанси значења дискурсних маркера у чији састав улазе, као и на њихово понашање на надреченичном нивоу. Декомпозиција значења, односно анализа семантичких одлика појединачних елемената вишечланих маркера дискурса, може пружити важне смернице за разумевање њиховог функционисања у савременом језику. На том плану, истиче се значај реконструкције семантичког континуума ових јединица кроз различите фазе развоја језика. Због сличних морфолошких структура, може се претпоставити да маркери настали фразеологизацијом предлошких конструкција пролазе кроз сличне процесе граматикализације и прагматикализације (D'HONDT 2014).

Очекивани резултати

На основу наведених циљева и прелиминарних хипотеза овог истраживања, могуће је очекивати следеће резултате:

- Синтеза различитих приступа примењиваних у проучавању дискурсних маркера у оквиру франкофоне, англофоне и србистичке (и кроатистичке) прагматичке традиције;
- Пружање ширег инвентара преводних еквивалената једне групе француских дискурсних маркера у српском језику (на основу резултата квантитативне и квалитативне обраде ексцерпиране грађе);
- Опис развоја семантичког континуума појединачних француских маркера на дијахронијској равни, што би, очекивано, требало да допринесе бољем разумевању њиховог функционисања на синхронијском плану;
- Одређење прототипских позиција маркера у линеарној реченичној структури, утврђивање њиховог степена мобилности и досега на надреченичном нивоу;
- Одређивање степена достигнуте граматикализације/прагматикализације.

План рада

На основу описа теме, циљева истраживања и полазних хипотеза, закључујемо да је предвиђени план рада добро предочен. Неке од основних фаза истраживања биле би на следећи начин распоређене у оквирима прелиминарне композиције рада:

Рад ће се састојати из Увода, централног дела с бројним потпоглављима, Закључка, Извора, Цитиране литературе и Индекса појмова.

У уводном делу биће представљени предмет и циљеви истраживања, полазне хипотезе, теоријско-методолошки оквир, те очекивани резултати. Додатно, биће пружена листа дискурсних маркера обухваћених истраживањем, као и спецификација ексцерпиране грађе.

У првом поглављу централног дела биће представљен теоријски оквир истраживања. Неке од референтних теорија чије ће поставке послужити као оквир за ово истраживање јесу теорија говорних чинова (AUSTIN 1962; SEARLE 1969), теорија конверзације (GRICE 1975), теорија релевантности (SPERBER, WILSON 1989), теорија функционалне реченичне перспективе Прашке школе (FIRBAS 1992), теорија полифоније (DUCROT 1980), те актуелне теорије граматикализације и прагматикализације (LEHMANN 2002; HEINE, KUTEVA 2002; LAMIROY, DE MULDER 2011).

У засебном поглављу биће дефинисани и појмови као што су *текст*, *дискурс*, *надреченично јединство*, *кохезија*, *кохеренција*, укључујући и друге критеријуме *текстуалности*, као важне предуслове за добро разумевање семантике и прагматике дискурсних маркера. Истовремено, биће пружен општи преглед различитих начина њиховог именовања, првенствено у оквирима романистичке и србистичке литературе.

Додатно, једно од поглавља у теоријском делу рада биће посвећено савременим приступима у проучавању феномена граматикализације и прагматикализације, будући да су, према многим ауторима, управо ови процеси одговорни за стварање нових дискурсних маркера и њихових нових граматичких и прагматичких функција (D'HONDT 2014: 236).

Главни део рада представљаће контрастивна анализа француских дискурсних маркера са предлозима *de/en* и њихових српских еквивалената. Имајући у виду да су процеси стицања нових вредности и функција у сталној еволуцији, број предлошких конструкција које се могу наћи у улози дискурсног маркера није коначан. Међутим, на основу досадашњих радова, као и на основу анализе учесталости у различитим функционалним стиловима, кандидаткиња ће настојати да пружи свеобухватну листу маркера насталих граматикализацијом/прагматикализацијом фразеологизираних предлошких конструкција с компонентама *de/en*.

Емпиријску основу овог истраживања чиниће грађа преузета из електронских корпуса испитиваних језика, обогаћена додатним примерима из примарних извора. Предложена листа дискурсних маркера биће обрађена са више аспеката: историјског (са освртима на промене на равни облика и значења), семантичког, синтаксичког, дискурзивног, стилистичког. Посебно место биће посвећено инвентаризацији што већег броја преводних еквивалената на српски језик у зависности од функционалних вредности, што уједно представља најзначајнији критеријум приликом описа датих језичких јединица. Како одређени број маркера обухваћених анализом истовремено може имати различите, па и потпуно супротстављене семантичко-прагматичке реализације, критеријум обједињавања биће морфолошки. Тиме ће се омогућити темељнија анализа основног и контекстуално

условљених подзначења, али и испитивање утицаја предлога *de* односно *en* на развој нових вредности и понашање сваког од маркера на макрореченичном нивоу.

Прелиминарно, анализа ће обухватити следеће француске маркере, у поређењу са српским еквивалентима:

а) с предлошком компонентом *en*: *en premier/ deuxième/ troisième... lieu, en dernier lieu, en outre, en plus, enfin, en fin de compte, en définitive, en conclusion, en d'autres termes, en somme, en un mot, en résumé, en tout, en tout cas, en réalité, en fait, en vérité, en effet, en revanche*;

б) с предлошком компонентом *de*: *d'abord, de prime abord, d'ailleurs, de plus, de surcroît, de même, d'une part… d'autre part, d'un côte… de l'autre côté, de toute façon, de toute manière, de fait.*

У питању је изразито хетерогена листа маркера, уколико се у обзир узму њихове семантичко-прагматичке структуре, стилске одлике, те учесталост у језику, од чега умногоме зависи и одабир одговарајућих српских еквивалената. Њихове саставне компоненте такође су различитог типа, од лексема просторног значења попут *lieu, ailleurs, part, côté*, до оних чије је примарно значење апстрактно (нпр. *conclusion, vérité, revanche*). Међутим, ове маркере спајају заједничке функционалне особености, што се најбоље очитује на плану унутрашње и спољашње организације исказа које повезују. Како су у основи већине предложених маркера значењске компоненте просторне и временске локализације, они су се у великој мери специјализовали на пољу сегментирања дискурса и обележавања његових граница, истовремено доприносећи формалној и логичкој повезаности појединачних делова на глобалном плану.

Методе истраживања

Ово истраживање заснивaће се на контрастивној анализи примера из француског и српског језика. Грађа ће бити ексцерпирана из референтних електронских корпуса, као и појединачних примарних извора (књижевна дела, научне студије и чланци, веб-сајтови). Након ексцерпирања, упарени примери биће обрађени путем квантитативне и квалитативно-аналитичке методе, те класификовани према морфолошким критеријумима, да би потом био пружен и предлог обједињавања на основу семантичких сличности. Овако замишљено истраживање залазиће у домене дијахронијске лингвистике, контрастивне лингвистике, традуктологије, лексикографије, анализе дискурса и стилистике.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ И КАНДИДАТА

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је кандидаткиња **мср Анђела Васиљевић** подобна за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области **Француски језик; лингвистика текста; контрастивна лингвистика; семантика; прагматика; традуктологија.**

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је **др Татјана Самарџија-Грек, доцент,** подобна за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивну оцену о подобности кандидаткиње **мср Анђеле Васиљевић** и предложене теме докторске дисертације

„Дискурсни маркери са предлошким компонентама *de* и *en* у француском језику и њихови српски еквиваленти: дијахронијски и синхронијски аспекти"

а да се за ментора именује **др Татјана Самарџија-Грек, доцент на Катедри за романистику** Филолошког факултета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

1. др Веран Станојевић, редовни професор (председник Комисије)

2. др Милош Ковачевић, редовни професор

3. др Анђелка Пејовић, редовни професор

4. др Наташа Поповић, доцент